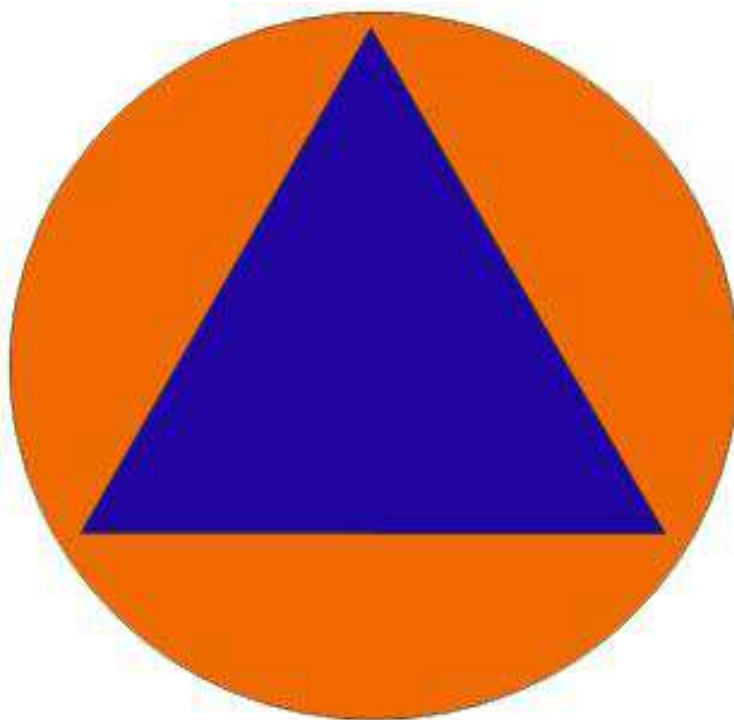

CIVILNA ZAŠTITA GRADA SREBRENİK

- Prirodne i druge nesreće
 - Uputstva
- Postupci pružanja pomoći

- *Prirodne i druge nesreće*
- *Postupci pružanja prve pomoći*

POŽAR

Požar je realna opasnost u kojoj pored materijalne imovine možete izgubiti život!
Nemojte dozvoliti da vam se dogodi, obezbjedite se na vrijeme!

- Ukoliko primjetite požar ili osjetite miris dima u vašem stanu, kući ili zgradi, pozovite vatrogasnu jedinicu i nikada nemojte pretpostavljati da je neko to već učinio.
- Neugašeni opušak cigarete nikada nemojte bacati kroz prozor ili sa terase zgrade, jer će u većini slučajeva završiti u sobi ili terasi u nekom od stanova ispod vašeg i izazvati požar.

Preventivne mjere:

- Iz garaža, podruma i tavana, uklonite sve uskladištene zapaljive tvari, poput starih novina/časopisa, kutija od farbi i razrjeđivača;
- Protivpožarna stepeništa i prolaze redovno čistite i obavezno održavajte prohodnim, jer to vam je najčešće jedini bezbjedni put i način da sačuvate svoj život i život vaše porodice.
- Prekontrolišite vašu vatrogasnu opremu: protivpožarne aparate, crijeva, hidrante i održavajte ih u ispravnom stanju.
- Naučite da pravilno koristite (aktivirate) protivpožarni aparat i podučite svoje ukućane, jer u slučaju požara nećete imati vremena da pročitate uputstvo za upotrebu na naljepnici aparata.
- Naučite djecu da u slučaju požara pozovu vatrogasnu jedinicu na broj 123.

KAKO IH SPRIJEČITI ?

Jako je važno da poštujuete slijedeća pravila:

- Ne ostavljajte šporet uključen bez nadzora;
- Držite upaljače i šibice dalje od djece;
- Nemojte koristiti grijanja na plin ili otvoren plamen, u prostorijama sa slabom ventilacijom.

UKOLIKO UOČITE POŽAR POZOVITE TELEFON 123

Uputstvo za ponašanje u slučaju požara

Ako u toku noći primjetite požar, a nemate alarm za slučaj opasnosti, izađite na prozor ili u hodnik i vičite „Požar”, kako bi probudili ukućane i komšije.

- Pozovite broj 123, dajući konkretne podatke o lokaciji požara: adresu, sprat i broj stana.
- Ukoliko je požar zahvatio samo jednu prostoriju vaše kuće/ stana, zatvorite vrata te prostorije i isključite električnu energiju. Pozovite vatrogasce i evakuišite ukućane, a ako je požar manjeg obima, pokušajte ga ugасiti.
- Ako je požar većeg obima, napustite stan zatvarajući sva vrata za sobom. U suprotnom će se, zbog dotoka svježeg vazduha, požar brzo proširiti na cijeli stan.
- Prilikom evakuacije važno je da se svi ukućani okupe u istoj prostoriji, jer postoji mogućnost da se djeca iz straha sakriju. Tek kada su svi na broju, krenite ka izlazu.
- Spremite se za susret sa gustim dimom i vrelinom, ako imate vremena, obujte cipele sa debljim đonom, obucite kaput i vežite krpe i peškire natopljene vodom preko nosa i usta.
- Nikada ne koristite lift zato što se u toku požara oslobađa gust dim koji sadrži mnoga otrovna isparenja koja brzo ispune okno i kabinu lifta, što prouzrokuje sigurnu smrt od gušenja za sve koji se tu nalaze.

Upamtite! Nemojte koristiti vodu:

- da biste ugасili požar na električnim instalacijama i aparatima – možete biti izloženi strujnom udaru;
- da biste ugасili požar izazvan benzinom ili uljem, jer ove supstance plutaju na površini vode i mogu da izazovu širenje požara.

POPLAVE

Poplave su česte prirodne/elementarne nepogode koje mogu biti lokalnih razmjera:

- ukoliko pogađaju naselje ili manje zajednice, ili velikih razmjera
- ukoliko pogađaju čitave slivove rijeka i veći broj općina/ gradova.

Vrijeme razvijanja poplava varira od slučaja do slučaja.

Poplave u ravničarskim krajevima se razvijaju polako, po nekoliko dana, za razliku od bujičnih poplava koje se razvijaju brzo, nekad i bez vidljivih znakova.

Ovakve poplave formiraju opasan i destruktivan plavni talas, koji sa sobom nosi mulj, kamenje, granje i otpad.

Pratite informacije preko radija, televizije i putem interneta.

Budite svjesni da su bujične poplave moguće.

Ukoliko postoji rizik, odmah pređite na više spratove kuće. Ne čekajte instrukcije da biste to uradili.

- Držite se dalje od električnih kablova.
- Izbjegavajte oblasti koje su poznate po klizištima i odronima.
- Ne ometajte spasilačke ekipe u njihovom radu.

Prisjetimo se posljedica od poplava / kumulativno maj i avgust / 2014 godine

- poplavljen je 761 stambeni objekt,
- jedan stambeni objekt srušen,
- privremeno je izmješteno i smješteno kod komšija, prijatelja ili rodbine oko 300 porodica
- poplavljeno je oko 500 ha poljoprivrednih površina,
- potpuno ili djelimično uništeni svi poljoprivredni usjevi u zoni plavljenja koji su u vlasništvu 259 građana općine Srebrenik, gdje je dominantno zasijan kukuruz, pšenica i djetelina,
- stradali su uređeni odbrambeni nasipi u dužini od oko 2.000 m, na različitim dionicama uz vodotoke I i II kategorije,
- oštećene i uništene kompletne obale rijeke Tinje i njenih pritoka od Previla do Ormanice,
- velika zamuljenost u objektima i svim naseljima duž poplavljenih područja i ogromne količine uništenog namještaja,
- prekid u vodosnabdijevanju u skoro svim naseljima (Bare, D.Potok, Brezje – Tinja, Podorašje, Crveno Brdo, Strančevica, Špionica Srednja, Neum, Tinja Donja, Hrgovi Gornji, Čehaje, Ormanica, Straža, Jasenica, Špionica centar, Bjelave, Brda, Srebrenik, Drapnici, Padališta, Sječe),
- uništena 3 betonska mosta,
- uništeno 7 pješačkih mostova,
- oštećeno 17 kolskih mostova,
- oštećena 3 mosta na magistralnom putu M-18,
- oštećeno 55 lokalnih makadamskih i asfaltnih puteva – klizišta, odroni, vododerine i sl.,
- oštećeni vjerski i sakralni objekti: Džamije u: Barama, Bjelavama, Potpeću, Dubokom Potoku, Seoni i gradska džamija u Srebreniku, groblja/mezarja u Straži, Potpeću i Tinji,
- zaplavljeni i oštećeni sportski tereni u Tinji, Seoni, Cagama, Dubokom Potoku, Kiseljaku i Bjelavama,
- zaplavljen 71 poslovni/privredni objekt na potezu Previla – Ormanica.

U slučaju velikih poplava na području grada Srebrenika provode se generalno sljedeće mjere zaštite i spašavanja:

- zaštita na vodi i pod vodom,
- evakuacija ljudi materijalnih dobara,
- zbrinjavanje ugroženih i stradalih,
- prva pomoć, medicinska pomoć i
- asanacija terena.

Šta raditi prije, u toku i nakon poplava ?

Budite odgovorni. Ne bacajte smeće u rijeke, potoke, odvodne kanale.

Ukoliko uočite otpad u vodotocima prijavite nadležnim inspekcijama kako bi se pokrenula aktivnost na blagovremenom uklanjanju otpada.

Nemojte bez odobrenja graditi stambene i pomoćne objekte u blizini vodotoka, kao i graditi neprilagođene mostovne prilaze, zacjepljivati pojedine odvodne kanale i manje potoke i sl.

Ne pregrađujte vodotoke samoinicijativno niti mjenjajte smjer kretanja vodotoka.

Provjerajte da odvodi u blizini vaših kuća nisu začepljeni.

Nemojte pokrivati niti začepljivati šahtove, propuste koji u naseljima odvođe atmosfersku vodu.

Imajte spremne osnovne stvari za evakuaciju i odgovarajuću opremu za sprečavanje prodora vode u objekte.

Napravite svoj lični plan kojim putem se možete najjednostavnije evakuirati na sigurno.

Ako se nalazite u rizičnoj zoni osigurajte svoje objekte i ostala materijalna dobra od poplava kod osiguravajućih kuća.

Po mogućnosti, pripremite vreće sa pijeskom koje u slučaju nailaska poplave možete staviti na ulaz i zatvorite sva mjesta na kući kroz koja može da uđe voda.

Poplave se mogu dogoditi svuda. Čak i vrlo mali potoci, riječice, kanali za odvod ili kišni kanali, koji djeluju bezopasno, mogu izazvati poplave većih razmjera.

Uputstva za ponašanje ukoliko je evakuacija neophodna

U toku poplave:

U slučaju većih poplava na području grada provodile bi se sljedeće osnovne mjere zaštite i spašavanja:

Zaštita na vodi i pod vodom; evakuacija ljudi materijalnih dobara; zbrinjavanje ugroženih i stradalih; prva pomoć; medicinska pomoć i asanacija terena.

Kao pojedinci u provođenju mjera zaštite u svom objektu isključite elektro i drugu instalaciju.

Pokuštvo, pitku vodu i životne namirnice podići na više dijelove objekta.

Izmjestiti životinje na sigurno mjesto ili ukoliko to ne možete oslobodite ih iz ograđenih i zatvorenih objekata.

Pratite informacije putem, radija, interneta i televizije o stanju vodostaja i izdatim upozorenjima.

Kada stignu spasilačke ekipe nemojte ih ometati u radu i budite kooperativni.

Ne pijte vodu iz česmi, bunara u trenutku većih poplava, jer može biti zagađena.

Izbjegavajte poplavne vode, ne pokušajte plivati i hodati kroz plavnu vodu.

Budite dalje od vodotoka, jer se plavni val brzo formira, a zbog erozije obale se brzo potkopavaju i obrušavaju u bujično korito.

Nemojte iz bilo kojeg razloga prelaziti most, pješačke prelaze niti se kretati pored same bujice.

Nemojte se približavati obornim dalekovodima i električnim stubovima, a njihovu lokaciju prijaviti elektrodistribuciji ili operativnom centru Civilne zaštite.

Ukoliko vozite, nemojte voziti preko preplavljenje ceste niti ulaziti u poplavljena područja.

Nemojte zaobilaziti postavljena upozorenja i barikade od nadležnih službi. Ako vas poplavna voda opkoli napustite vozilo i ako postoje mogućnosti pređite na neku višu tačku.

Uputstva u slučaju da morate da napustite svoj stambeni objekt

- Budite pripremljeni za slučaj da morate da napustite stambeni objekt
- pripremite ranac ili torbu sa ličnim dokumentima i najosnovnijim stvarima (baterijska lampa, pištaljka, kabanica za kišu, topla odjeća, duboka obuća po mogućnosti gumene čizme, flaša sa pitkom vodom, štap, kanap, prvu pomoć i slično).

U slučaju proglašenja stanja prirodne nesreće od poplave, snage zaštite i spašavanja u gradu Srebrenik su :

- Gradski štab civilne zaštite,
- Služba civilne zaštite u okviru kojih se nalazi Profesionalna vatrogasna jedinica, kao i osam Službi zaštite i spašavanja grada Srebrenika:

- Služba za hitnu medicinsku pomoć (JZU Dom zdravlja Srebrenik),
- Služba za zbrinjavanje (Crveni križ/krst Srebrenik)
- Služba za čistoću i asanaciju terena (JKP 9. Septembar d.d.)
- Služba za spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla (J.P. veterinarska stanica)
- Služba za vodosnabdjevanje (J P Vodovod i kanalizacija Srebrenik)
- Služba za spašavanje iz ruševina (ITK Musić d.o.o. Srebrenik)
- Služba za zaštitu od požara (Vatrogasno društvo Srebrenik)
- Gorska služba spašavanja
- I sva pravna lica za koje Gradski Štab civilne zaštite procijeni koja mogu biti od koristi u

provođenju mjera zaštite i spašavanja

Takođe, u sistemu civilne zaštite nalaze se i povjerenici civilne zaštite javnih preduzeća, javnih ustanova i drugih pravnih lica.

Zaštita od poplava nije samo briga državnih i lokalnih organa kao i nadležnih službi, već i svakog građanina posebno.

Uputstvo za ponašanje poslije poplava

- Slušajte izvještaje na vijestima o vodosnabdjevanju, kao i da li je bezbjedno piti vodu.
- Izbjegavajte plavnu vodu – ona može biti zagađena muljem, uljem, benzinom ili fekalnom kanalizacijom. Voda može takođe biti pod strujnim naponom od podzemnih kablova.
- Izbjegavajte vodu koja teče.
- Budite pažljivi u oblastima sa kojih se plavna voda povukla, putevi su možda oštećeni i opasni.
- Vratite se u svoje domove samo nakon što nadležne službe proglase da je to bezbjedno.
- Nemojte koristiti električne aparate prije provjere.
- Očistite i dezinficirajte sve površine.
- Držite se dalje od objekata koji su okruženi plavnim vodama.
- Budite pažljivi pri ulaženju u objekte zbog skrivenih oštećenja koja su mogla da nastanu.
- Osposobite oštećene septičke jame i druge kanalizacione sisteme što je ranije moguće – ukoliko su oštećeni mogu da postanu veliki zdravstveni rizik.
- Očistite i dezinficirajte sve što je pokvašeno.
- Mulj koji ostaje poslije plavne vode, može da sadrži kanalizacione otpatke i hemikalije.
- Ukoliko primjetite uginule životinje obavijestite nadležnu službu na telefonski broj 121 (operativni centar civilne zaštite)

Zapamtite!

Čak i kada se poplave povuku, opasnost postoji.

KLIZIŠTA I ODRONI

Osnovne informacije o klizištima i stepen zastupljenosti klizišta na području grada Srebrenik.

Klizanje terena je prirodni proces kojim se vrši oblikovanje savremenog reljefa, a nekad je to dio vještačkog procesa koji nastaje kao posljedica nesmotrene ljudske aktivnosti kada se narušava prirodna stabilnost padina.

U slučaju klizišta, obrušava se i klizi zemljana masa i stijene.

Generalno, klizišta mogu biti mala i velika, plitka ili duboka, a aktiviraju ih:

- * intenzivne kiše;
- * naglo otapanje snijega,
- * zemljotresi,
- * nesmotrena i neadekvatna ljudska aktivnost na padinama i dr.

Klizište se može odvijati veoma različitim brzinama, od najsporijih kada se kretanje tla ne primjećuje, do veoma brzog kada je moguć nastanak velikih šteta i mogu biti ugroženi životi ljudi.

Kao vrste pojave koje se formiraju pod uticajem kliznih procesa izdvajaju se:

- klizišta,
- blatni tokovi,
- odroni,
- puzišta,
- labilni dijelovi padine.

Znakovi koji ukazuju na moguću pojavu klizišta

Zatalasani izgled padine sa mnoštvo haotično raspoređenih udubljenja i ispučenja, povijeno drveće i pojava tzv. "pijanog drveća", pomicanje ograda, pucanje i povijanje potpornih zidova, pojava pukotina u tlu, pojava novih izvora, zabarenja i duže zadržavanje vode u depresijama, isticanje mutne vode, intenzivno podlokavanje padine i progresivno otkidanje i odranjanje zemlje u zoni vodotoka, pojava pukotina i ulegnuća u asfaltu, oštećenja infrastrukturnih objekata, često pucanje vodovodnih i kanalizacionih cijevi, zatezanje i pucanje električnih vodova i naginjanje stubova, periodično i neobično pucketanje (drveće), pojava novih prslina i pukotina na objektu i okolnom pločniku, teško otvaranje i

zaglavljivanje vrata i prozora na objektu, česta oscilacija vode u bunara, gubitak vode u bunarima, smicanje cijevi u bunaru i sl.

Ukoliko živite u oblastima koja su podložna klizištima i odronima:

- Obratite pažnju na čudne zvukove koji mogu biti pokazatelji pokretanja klizišta ili odrona – poput lomljenja drveća i slično.
- Ukoliko ste u blizini potoka ili kanala, budite na oprezu zbog povećanja ili smanjenja protoka vode ili zamučivanja vode.
- Razmotrite mogućnost napuštanja ugroženog mjesta pod uslovom da to možete bezbjedno učiniti.
- Ostanite budni i na oprezu i slušajte upozorenja sa radija i televizije o mogućim jakim kišama.

Za vrijeme aktiviranja jačeg klizišta: ostanite pribrani i budni (ako se klizanje desi u noći), te o aktiviranju klizišta obavijestite službe na brojeve 121, 122 /ili 123 i po potrebi 124, a takođe o događaju obavjestite i sekretare/predsjednike mjesne zajednice.

Upoznajte susjede koji mogu biti direktno ili indirektno ugroženi od klizišta, udaljite se iz zone klizišta jer je to najsigurnija zaštita, provjerite ima li zarobljenih, povrijeđenih u blizini klizišta, pomozite susjedima naročito ranjivim kategorijama - djeca, stare osobe i osobe s posebnim potrebama.

Pratite i prijavite ako ima pokidanih električnih vodova, oštećenih puteva ili pruga, prijavite oštećenja na objektima, slušajte radijske i televizijske vijesti kako biste bili pravovremeno informisani.

Ne ulazite bez spasilaca u jako oštećene objekte naročito ako se klizište kreće.

Kada napuštate prostor zahvaćen klizištem obavite to najkraćim putem i kretati se u poprečnom pravcu u odnosu na smjer klizanja.

Ukoliko morate da napusutite dom i evakuacija je neophodna, pratite sljedeća uputstva:

Kada se proglašuje evakuacija ili sklanjanje, ako ste u mogućnosti uzmite najnužnije stvari, lične dokumente, jer je moguće da ćete biti iz svog doma duže vremena odsutni.

Postupite prema uputama Gradskog štaba civilne zaštite, predstavnika Službe civilne zaštite i ostalih nadležnih gradskih službi.

Ne vjerujte glasinama i ne širite ne provjerene informacije.

Dalje postupke činite prema uputama dobivenim putem sredstava javnog informisanja ili na licu mjesta od rukovodioca akcije koji operativno provode mjere zaštite i spašavanja.

Ponašanje nakon klizišta:

- Ne vraćati se na aktivirano klizište, sve dok nadležni Gradski organi ne kažu da je povratak siguran.
- Držite se dalje od oblasti koja je pogođena klizištima.
- Slušajte radio i televizijske vijesti kako biste bili u toku sa novim informacijama.
- Obratite pažnju na poplave, koje se mogu pojaviti poslije klizišta i odrona.
- Provjerite da li ima povrijeđenih ili zarobljenih ljudi u blizini klizišta.
- Pomozite komšijama kojima je potrebna posebna pomoć a naročito djeci, starijim osobama i osobama sa posebnim potrebama.
- Provjerite i prijavite lokalnim vlastima ukoliko ima pokidanih električnih vodova ili oštećenih puteva ili pruga.
- Prijavite oštećenja u temelju kuća, na dimnjacima ili krovovima.
- Ponovo zasadite drveće, u najkraćem mogućem roku, pošto erozija može dovesti do gubljenja zemljanog prekrivača i novih klizišta u budućnosti.

Prisjetimo se posljedica od klizišta / kumulativno maj i avgust / 2014 godine

U periodu od 14.05.2014. do septembra mjeseca, na području općine Srebrenik ukupno je registrovano cca 550 klizišta, koja na direktan i indirektan način uništavaju, oštećuju i ugrožavaju nekoliko desetina stambenih i pomoćnih objekata.

Djelovanjem klizišta:

- uništeno je 36 stambenih objekata (I kategorija).

U ovu kategoriju spadaju srušeni i uništeni objekti, objekti na kojima je procijenjena totalna šteta, objekti neuslovni za stanovanje usljed razvoja kliznih procesa zbog kojih bi sanacija objekta bila neisplativa, teško konstruktivno oštećeni objekti koji su izgubili vertikalnost, objekti koji su horizontalni, pomjerani i stari objekti lošije konstruktivne građe čija su oštećenja nastala kao posljedica klizanja.

Za vlasnike navedenih objekata je utvrđena potreba obezbjeđenja smještaja izgradnjom novih objekata, ili na drugi način predviđen prema Programu stambenog zbrinjavanja i pomoći u obnovi i izgradnji stambenih objekata stradalim od prirodne nepogode na području općine Srebrenik.

- oštećeno je 193 stambena objekta (II kategorija).

U ovu kategoriju spadaju ispucali objekti i objekti ugroženi procesom klizanja. Za navedne objekte je utvrđena potreba sanacije objekata i sanacija klizišta prema Programu stambenog zbrinjavanja i pomoći u obnovi i izgradnji stambenih objekata stradalim od prirodne nepogode na području općine Srebrenik.

- ugroženo je 322 stambena objekta (III kategorija).

U ovu kategoriju spadaju objekti koji trenutno nisu ispucali ali su ugroženi daljim razvojem procesa klizanja. Za navedene objekte je utvrđena potrebna sanacija klizišta radi zaštite objekata interventnim i trajnim mjerama prema posebnom

ZEMLJOTRES

Zemljotres ili potres nastaje usljed pomjeranja tektonskih ploča, kretanja Zemljine kore ili pojave udara. Posljedica toga je podrhtavanje tla zbog oslobađanja velike energije. Jačina potresa zavisi od više činilaca.

Nasuprot rasprostranjenom uvjerenju da su to rijetke pojave, zemljotresi se dešavaju vrlo često.

Na sreću, najveći broj je slabijeg intenziteta koji ne izaziva oštećenja.

Zemljotres se ne može predvidjeti, ali možemo naučiti kako da se zaštitimo.

Intenzitet zemljotresa odražava rušilački efekat zemljotresa na površini terena.

Izražava se različitim skalama, najčešće Merkalijevom skalom do 12 stepeni.

Magnituda zemljotresa, s druge strane, predstavlja jedinicu mjere količine oslobođene energije u hipocentru, u žarištu zemljotresa.

Izražava se Rihterovom skalom koja nema gornju granicu, ali kako do danas nije zabilježen zemljotres jačine 10, obično se predstavlja do 9 jedinica.

Šta činiti za vrijeme zemljotresa

- Ostanite mirni i prisebni i ne dozvolite da vas obuzme panika.
- Budite svjesni da su neki zemljotresi samo početni potresi i da ubrzo može uslijediti sljedeći, jači potres.

- Ne paničite !
- Ne pokušavajte da bježite.
- Spustite se na pod, sklupčajte se i zaštitite glavu.

U slučaju potresa na području grada Srebrenika prema usvojenom “Planu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih nesreća”, provodile bi se sljedeće mjere zaštite i spašavanja kroz dvije faze aktivnosti (faza spašavanja i faza otklanjanja posljedica):

- Evakuacija ljudi materijalnih dobara.
- Zbrinjavanje ugroženih i stradalih.
- Zaštita i spašavanje od rušenja.
- Zaštita i spašavanje od požara
- Prva i medicinska pomoć.
- Asanacija terena.

Važne činjenice o potresima:

Potresi se ne mogu predvidjeti (vrijeme kada će se desiti potres i njegova jačina).

Potresi traju od nekoliko sekundi do jednog minuta i obično dubina hipocentra kreće se od 2 do 20 km, a mogu se pojavljivati kao tzv. početni potresi, glavni potres (najači potres) i naknadni potresi.

Najbolja preventiva je planska, projektovana i izvedena gradnja građevina prilagođena maksimalno očekivanom intezitetu potresa na određenom prostoru.

Generalno potres ne “ubija”, već indirektno ubijaju oštećene građevine i njihovi prateći dijelovi.

Neophodno je konstantno educiranje stanovništva, te uvježbavanje i osposobljavanje službi za provođenje mjera iz Plana zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od potresa.

VAŽNE NAPOMENE:

Građani imaju pravo i dužnost učestvovati u radu struktura Civilne zaštite i izvršavati obaveze u davanju po potrebi određenih materijalnih sredstava/dobara na raspolaganje Službi Civilne zaštite, te se obučavati za ličnu i uzajamnu zaštitu i dr.

Svi radno sposobni mušakrci od 18 do 65 godina i žene od 18 do 55 godina, obavezni su učestvovati u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

U slučaju veće katastrofe nastale kao posljedica potresa i ako obim katastrofe prevazilazi mogućnosti lokalne zajednice u provođenju mjera zaštite i spašavanja, tada se upućuje zahtjev za pomoć prema višim nivoima vlasti kada se angažuju entitetski i državni spasilački timovi, a po potrebi mogu se angažovati i međunarodne snage, odnosno spasilački timovi (USAR timovi- timovi za spašavanje iz ruševina i po potrebi i druge vrste spasilačkih timova).

Uputstvo u slučaju zemljotresa

Ukoliko se nađete u zatvorenom prostoru

Trokut života – naziv je tehnike spašavanja tokom potresa, odnosno ukoliko se nađete u zatvorenom prostoru zaklon tražite pored velikog namještaja jer kada se zgrada urušava, težina stropa pada na objekte ili namještaj te ih drobi i uništava ali prostor odmah uz te objekte ostaje prazan.

- Udaljite se od stakla, prozora, spoljnih zidova i vrata, i bilo čega što može da padne, poput lustera ili polica.

- Ukoliko ste u krevetu, spustite se pored kreveta i zaštitite glavu.

- Ostanite u kući dok potres ne prestane i ne bude bezbjedno za vas da izađete (istraživanja su pokazala da najviše povreda nastaje kad ljudi pokušavaju da izađu iz zgrade za vrijeme potresa).

Iz prizemne zgrade ili sa prvog sprata možete izaći na otvoren prostor, ali vodite računa da budete na bezbjednoj udaljenosti od zgrada.

- Sve dok zemljotres traje, izbjegavajte stepeništa i liftove.

- Ne izlazite na terasu ili balkon.

- Ne držite police iznad kreveta.

- Ukoliko ste u blizini visoke zgrade ili unutar nje, sklonite se od stakla i spoljnih zidova.

- Ukoliko ste u javnom objektu (škola, preduzeće, tržni centar, centar za rekreaciju ili prodavnica) – ostanite mirni i izbjegavajte paniku.

- Držite se dalje od mase ljudi koja se u panici kreće ka izlazima.

- Budite svjesni da može doći do nestanka struje, i da se alarmi (protivpožarni i drugi) mogu uključiti.

- Uvijek imajte pripremljenu baterijsku lampu i tranzistorski prijemnik sa rezervnim baterijama.

- Odmah isključite sve izvore električne energije, gasa i vode. Ukoliko ste koristili bilo koji izvor toplote, isključite ga kada se potres smiri.

- Ukoliko dođe do pojave požara, pokušajte da ga ugasite i obavijestite vatrogasnu jedinicu.

- Ukoliko je potrebno i ukoliko ste u mogućnosti pridružite se timovima za spašavanje iz ruševina i uključite se u potragu i pružanje pomoći nastradalima pod ruševinama srušenih objekata.

Uputstva za ponašanje tokom zemljotresa ukoliko ste na otvorenom

- Sklonite se od ulične rasvjete, električnih kablova i zgrada, najveća opasnost je u blizini građevina, na izlazima i uz spoljne zidove.

- Ukoliko ste na ulici vodite računa o objektima koji mogu pasti na vas, kao što su dimnjaci, crijevovi sa krova, slomljeno prozorsko staklo i slično.

- Zaštitite glavu rukama ili tašnom.

Uputstva za ponašanje tokom zemljotresa ukoliko ste u vozilu u pokretu

- Zaustavite se ukoliko vam bezbjednost u saobraćaju dozvoljava.

- Izbjegavajte zaustavljanje u blizini zgrada, drveća, nadvožnjaka ili električnih kablova.

- Nastavite oprezno kada potres prestane.

* Izbjegavajte puteve ili mostove koji su možda oštećeni u potresu.

Uputstva za ponašanje ukoliko se nađete pod ruševinama

- Ne palite šibicu

- Ne krećite se

- Prekrijte usta maramicom ili tkaninom

- Udarajte o cijev ili zid kako bi spasilački timovi mogli da vas pronađu.

- Ukoliko imate pištaljku iskoristite je.
- * Vičite samo ukoliko je to poslednja opcija, jer vikanje može izazvati udisanje opasno velike količine prašine.
- Sačuvajte prisebnost i pokušajte da se orjentišete.
- Ako ste pritisnuti materijalom, započnite sa laganim odstranjivanjem, pri čemu treba da štedite snagu i čuvate se oštrih predmeta i naknadnog povrjeđivanja.

Uputstva za ponašanje poslije prvog udara zemljotresa

Budite spremni za dodatne potrese. Ako je objekt oštećen, zbog mogućnosti nastanka jačeg zemljotresa, napustite ga smireno, bez panike i po redu: majke sa djecom, stari, bolesni, osobe sa invaliditetom itd.

- Ukoliko se nalazite u oštećenom objektu i osjećate miris gasa ili vidite pokidane kablove, ne palite svijeće i šibice zbog opasnosti od požara i eksplozija.
- Provjerite da li je neko povrijeđen.
- Ne pomjerajte ozbiljno povrijeđene osobe.
- Pratite uputstva nadležnih organa.
- Koristite telefon samo u slučaju nužde kako se telefonske linije ne bi opteretile.
- Ne koristite automobile kako ne biste ometali spasilačke ekipe u obavljanju njihovih funkcija.
- Izbjegavajte ulazak u kuću, pogotovo ukoliko postoje oštećenja, osjetite miris gasa ili vidite oštećene kablove.

Napomena: Federalni hidrometeorološki zavod je ustanova koja ima tačne i provjerene informacije o zemljotresima : www.fhmzbih.gov.ba

EKSTREMNI VREMENSKI USLOVI

Toplotni udar

Toplotni udar je jedna od najtežih komplikacija termičkog stresa. Do ovog stanja dolazi u uslovima povišene spoljne temperature i visokog procenta vlažnosti vazduha, kao i zbog prenapornog rada.

Usljed intenzivnog izlaganja organizma toploti dolazi do naglog porasta tjelesne temperature preko 41° C u kratkom vremenskom periodu (10-15 minuta).

Simptomi toplotnog udara su:

- visoka tjelesna temperatura (iznad 40°C),
- suha i vruća koža,
- otežano disanje,
- tahikardija - ubrzan rad srca,
- nizak krvni pritisak, vrtoglavica, glavobolja, umor, mučnina i povraćanje, grčevi, nesiguran hod,
- gubitak svijesti,
- odsustvo znojenja.

Ukoliko su kod osobe primjetni simptomi toplotnog udara, neophodno je da joj se u što kraćem roku snizi temperatura i pruži neophodna prva pomoć.

Pružanje prve pomoći:

- odvesti unesrećenu osobu u rashlađenu prostoriju ili u hlad,
- ukloniti joj suvišnu odjeću,
- rashladiti je umivanjem hladnom vodom, izlaganjem strujanju vazduha
- dati joj da pije tečnosti – napitke bez kofeina i alkohola, ukoliko je u svjesnom stanju.

Toplotni udar je vrlo sličan sunčanici, s razlikom da ne mora nastati kao posljedica direktnog izlaganja suncu.

Kao osnovni vid prevencije preporučuje se adekvatan izbor odjeće primjeren klimatskim uslovima – svijetle tkanine i prirodni materijali, redovna rehidracija, rashlađivanje i slično.

Koristite ventilator ili drugi način rashlađivanja. Podignite noge, dajte vodu ali samo ako je u svjesnom stanju. Postavite osobu u ležeći položaj na leđa.

Ekstremna hladnoća, snježne oluje i smrzavanje

Jake snježne padavine, ekstremna hladnoća i dugotrajno izlaganje niskim temperaturama mogu izazvati hipotermiju kod pojedinaca i paralisati život i funkcionisanje zajednice (prekid snabdjevanja električnom energijom i vodom, prekid saobraćaja, poplave i slično).

Opšta uputstva:

- Nabavite dovoljne količine ogrjeva i namirnica.
- Pripremite tranzistore sa rezervnim baterijama ukoliko dođe do prekida električne energije.
- Neka vam u kući bude toplo i ostanite unutra ukoliko je to moguće.
- Ne puštajte djecu napolje bez nadzora.
- Obucite odgovarajuću odjeću i obuću.

Uputstva za vrijeme snježne oluje

• Uključite radio ili TV prijemnike kako biste bili obaviješteni o vremenskim uslovima ili hitnim informacijama.

- Štedite gorivo i ogrjev.

Uputstva za vrijeme snježne oluje ukoliko ste napolju

- Idite na bezbjedno mjesto i ne izlažite se snježnoj oluji.
- Zaštitite osjetljive dijelove tijela (lice, ekstremitete).
- Neka vam odjeća bude suha.
- Obratite pažnju na pojavu promrzlina.
- Obratite pažnju na znakove hipotermije: drhtanje, iscrpljenost, pospanost, gubitak pamćenja, dezorjentisanost i otežan govor
- Ukoliko je neophodno da vozite – koristite lance, putujte preko dana i obavijestite svoju rodbinu/ prijatelje o namjeravanoj putanji kretanja.
- Izbjegavajte visoke konstrukcije, visoko drveće, ograde, telefonske kablove i električne vodove.

Prva pomoć kod smrzotina i promrzlina

Promrzline su veoma ozbiljno stanje čije se negativne posljedice mogu spriječiti ukoliko se otkriju na vrijeme i ako se pruži adekvatna prva pomoć.

Najčešće su zahvaćeni najizloženiji dijelovi tijela - nos, uši, prsti, ruke i stopala.

Promrzlina je tvrda na dodir, blijeda, hladna i u tom području unesrećena osoba ne osjeća ništa.

Kada se tad dio utopli, zahvaćena koža će porumeneti i biće vrlo bolna.

Postupak prve pomoći

- Osobu koja je promrzla smjestite u toplu prostoriju.
- Pokrijte je dekom.
- Ukoliko su promrzline duboke i ako su se pojavili plikovi nemojte ih bušiti, nego samo pokrijte sterilnom gazom i lagano previjte.
- Ako su stopala zahvaćena, hodanje se ne preporučuje.
- Smrznuti dijelovi moraju biti imobilisani ali nikako ih nemojte stezati.
- Osoba treba da legne, a stopala da se podignu na povišeni položaj.

- Nemojte trljati promrzle dijelove tijela snijegom ili rukama, kao ni tkaninama umočenim u vrelu vodu jer ćete tako pogoršati stanje i uzrokovati infekciju.
- Ako je unesrećena osoba svjesna, dajte joj topal napitak (supa, čaj).
- Obratite se ljekaru u najbližoj zdravstvenoj ustanovi

NUS - NEEKSPLODIRANA UBOJITA SREDSTVA

Jedna od posljedica ratnih djelovanja na našim prostorima su zaostala neeksplodirana ubojita sredstva.

Razlozi zbog kojih ubojita sredstva nisu eksplodirala mogu biti različiti: tehničko-tehnološke prirode, nepravilna upotreba i drugo.

Postoji opasnost da neeksplodirana ubojita sredstva i posle više decenija sagore ili detoniraju. Zbog opasnosti od ovakvih eksplozija, preporuka je da se pronađena NUS ne diraju, otkopavaju, pomjeraju, sakrivaju, samovoljno uklanjaju (bacanjem u bunar, kanal, rijeku, jezero i druga slična mjesta) ili zakopavaju, demontiraju, spaljuju i slično.

Postupajući po ovim uputstvima dajete svoj doprinos povećanju bezbjednosti i smanjenju rizika po život i zdravlje, kako za sebe i svoje najbliže sugrađane, tako i sredinu u kojoj živite i radite.

Odmah pozovite policiju na broj 122, predstavite se i recite odakle zovete, objasnite šta ste pronašli i kako predmet izgleda, kao i da li je naselje u blizini i da li ima ugroženih osoba.

Ukoliko nađete NUS: **Ne dirajte! Ne pomjerajte! Ne drmajte! Ne bacajte! Ne rastavljajte! Ne stavljajte u vatru! Obilježite! Prijavite! Obezbijedite!**

PRVA POMOĆ

Postupci pružanja prve pomoći su sljedeći:

- preduzimanje hitnih mjera za spašavanje života (procjena stanja unesrećene osobe, trijaža),
- pozivanje Službe hitne medicinske pomoći (124),
- pružanje prve pomoći, po redovima hitnosti.

Pri pružanju prve pomoći povrijeđenoj ili naglo oboljeloj osobi cilj je spašavanje života, sprječavanje nastanka trajnih posljedica, skraćivanje liječenja i brz oporavak unesrećenog.

Ostvarivanje ovog cilja uspješnije je ukoliko postoji povezano djelovanje svih učesnika u pružanju pomoći.

Hitne mjere za spašavanje života obuhvataju obezbjeđenje mjesta nesreće, obilježavanje mjesta nesreće i zaštitu povrijeđenih od novog povrijeđivanja, kao i pružanje prve pomoći povrijeđenom, odnosno:

- postavljanje osobe bez svijesti u stabilan bočni položaj,
- preduzimanje mjera oživljavanja osobe bez svijesti koja ne diše (stanje prividne smrti),
- zaustavljanje krvarenja.

U toku pružanja prve pomoći koristite sredstva iz kompleta za pružanje prve pomoći i druga priručna sredstva.

Pozivanje pomoći

Odmah obavjestite službu Hitne medicinske pomoći na broj 124.

Ako je hitnu pomoć pozvala druga osoba, zatražite od nje da vam potvrdi da li je poziv primljen.

Prilikom pozivanja Hitne pomoći potrebno je da se predstavite i naglasite da ste osoba koja pruža prvu pomoć na mjestu nesreće, date broj telefona i pružite operateru sljedeće podatke:

- gdje se nesreća dogodila - lokacija,
- šta se stvarno dogodilo – opisati vrstu i težinu nesreće, moguću opasnost od vatre, vode, gasa, otrovnih materija,

- broj, spol i približnu starost povrjeđenih i
- o kakvim se povredama radi – prosudite sami o vrsti povreda, prirodi bolesti i stanju povrjeđenih.

Sačekajte dalja uputstva ili pitanja. Potvrdite da ste uputstva razumjeli.

Ako dolazak službe Hitne medicinske pomoći nije moguć, organizujte odgovarajući prevoz do najbliže zdravstvene ustanove. Pružanjem prve pomoći ne zbrinjavaju se samo povrede, već se pruža i emotivna podrška osobi koja je zbog zadobijenih povreda znatno psihički i emotivno potresena.

Nastojte da povrjeđenog što više ohrabrite!

Dok čekate hitnu pomoć, neprekidno pratite zdravstveno stanje povrjeđenog, ne napuštajte lice mjesta i osim postupaka neophodne prve pomoći, koje ste preduzeli, pridržavajte se pravila:

- Prije svega ne štetiti.
- Ne činite više nego što se od vas očekuje.

SLUŽBA ZA CIVILNU ZAŠTITU